

A. T. Linhart:

TA VESELI DAN ali MATIČEK SE ŽENI

LITERARNA PERSPEKTIVA

Kraj dogajanja

Dogajanje je postavljeno na Gorenjsko, na grad v bližnji vasi.

Čas dogajanja

Zgodba se dogaja pred letom 1789, samo en dan.

Literarne osebe

Osebe, ki nastopajo v zgodbi so: baron Naletel, baronica Rozalka, Matiček, Nežka, Tonček, Zmešnjava, Žužek, Budalo, Jerca, Jaka, Gašper, Marka.

KARAKTERIZACIJA LITERARNIH OSEB

Matiček

Je pameten, pogumen, spreten, iznajdljiv, zvit in pošten. Njegove kritične izjave so plod zdravega razuma, ne pa preišljene analize ali načrta. Njegova ljubezen do Nežke je globoka in iskrena, prav takšna je tudi njegova ljubosumnost (v tem sta si z baronom enaka). Če se pokaže potreba, se tudi zlaže in koga ogoljufa, le da je njemu v korist.

Baron Naletel

Je Matičkov nasprotnik tako v družbenem kot v zasebnem smislu. Je zastopnik moralno pokvarjenega plemstva. Velikokrat ravna nasilno, sebično in brezobzirno. Naveličan je žene, zato osvaja Jerca in Nežko. Ko je dokončno osmešen, se zdi, da se bo poboljšal in bo postal zvest ženi.

Nežka

Je Rozalkina hišna pomočnica, vendar je več kot samo to, je tudi njena prijateljica in zaupnica. Neskončno je zaljubljena v Matička in je zanj pripravljena storiti skoraj vse. Dobro se znajde v nepričakovanih situacijah. Baronove namene hitro spregleda in jim je tako kos.

Baronica Rozalka

Želi si moževe ljubezni, ker je ni deležna je nesrečna. Na koncu zgodbe ugotovi, da se je tudi v zakonu potrebno potruditi za ljubezen.

Tonček

Je ena najbolj smešnih oseb v igri. Je mlad, gimnazijec, zato mi hodijo po glavi same ljubezenske misli. Zaljubljen je v Nežko, Rozaliko in Jerico, piše jim ljubezenske pesmi.

LITERARNA ZGODBA ali FABULA

Matiček in Nežka se zelo veselita poroke, nato Nežka pove Matičku, da jo baron osvaja. Takrat postane Matiček ljubosumen. Matičku grozijo tudi iz pravnih razlogov: Smrekarjeva mu je posodila denar, on pa ga ni vrnil, zato mu sporoča naj ji vrne denar ali pa se bo moral poročiti z njo. Do konca prvega dejanja se skoraj vse vrti okoli Tončka. Ker osvaja Rozalko, ga baron nažene s posestva. V drugem dejanju Nežka Rozalki pove, da jo baron osvaja, to baronici ni preveč po godu. Matiček obema razkrije načrt, kako bo v baronu vzbudil ljubosumje. V tretjem dejanju se pripravljajo na sodno obravnavo. Nežka ugodni baronovi želji, da bo šla z njim v gozdček, pod pogojem, da ji da doto in bo tako lahko poplačala Matičkove dolgove. Obravnava proti Matičku se je končala v njegovo korist, saj se je izkazalo, da je Smrekarica njegova mati, Žužek pa njegov oče. Po obravnavi Nežka Matičku pove, da ne bo šla v gozdček, saj ljubi samo njega. V gozdček pa gre baronica, vendar v Nežkini preobleki. Matiček se trudi, da bi se za Nežkino nezvestobo maščeval tako, da bi zapeljal gospo. Ko baron misli, da je zmagal se mu vse sprevrže v blamažo. Nežka in Matiček zmagata, baron in baronica, pa se pobotata. Na koncu je poroka in Matiček in Nežka se poročita.

LITERARNA TEMA in MOTIVI

Boj med plemstvom in preprostim človekom. Na koncu zmagajo preprosti ljudje.

LITERARNA IDEJA

Boj med preprostim človekom, ki želi imeti pravice in med plemstvom je neizbežen. Preprosti ljudje razmišljajo z "zdravo kmečko pametjo" in samo tako lahko kljubujejo plemstvu.

LITERARNO OBDOBJE

To delo spada v obdobje razsvetljenstva. V tem času se pri nas pojavijo nacionalne ideje in zahteve po uporabi slovenskega jezika.

LITERARNA VRSTA

To delo je komedija. Temelji na značajski in situacijski komiki.

JEZIK IN SLOG

Besedilo vsebuje veliko starinskih besed, zato so v veliko pomoč pri branju opombe. Veliko je tudi pretiravanja.